

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาคำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะของการศึกษาโดยมีข้อเสนอได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการศึกษาวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

1 ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา

2 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนและหรือสมาชิกในครัวเรือนหมู่บ้านของตำบลเมืองยาง จำนวน 11 หมู่บ้าน เป็น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 165 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1,089 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 75 คนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ไม่ได้รับเงินกู้จำนวน 79 คนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้จำนวน 317 คน รวมทั้งสิ้น 471 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.2 ข้อมูลการสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

(Observation Participation) ในพื้นที่ของการวิจัย ซึ่งเป็นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

2.3 แบบสอบถาม เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามตัวชี้วัด ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โครงการหรือกองทุนหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลและสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 องค์ประกอบด้านชุมชนที่ดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 3 องค์ประกอบด้าน โครงสร้างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 4 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการ โครงการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 5 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 6 องค์ประกอบด้านผลการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด

ตอนที่ 7 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการและเงินกู้ตามโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ตามที่ได้กำหนดไว้โดยให้ ตอนที่ 2-6 มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดขั้นบันไดมาตรฐาน (Sequential Standard Scale : 3 S) (บุบพล วิเชียรศิลป์, 2545 : 216-223) ซึ่งมีลำดับขั้นของการประเมิน ดังนี้

ตาราง 13 ค่าดัชนีของการประเมินแบบมาตราวัดขั้นบันไดมาตรฐาน

ระดับคะแนน	Mode	Mean	ระดับการปฏิบัติ	เกณฑ์การประเมิน
1	1	0.00 - 1.49	น้อยที่สุด	ต้องปรับปรุงอย่างยิ่ง
2	2	1.50 - 2.49	น้อย	ต้องปรับปรุง
3	3	2.50 - 3.49	ปานกลาง	พอยอมรับได้
4	4	3.50 - 4.49	มาก	ดี
5	5	4.50 - 5.00	มากที่สุด	ดีเยี่ยม

แบบสอบถามตอนที่ 7 เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการ และเงินกู้ตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แล้วนำมาสรุปเชิงพรรณนา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษา ตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และข้อมูลการสังเกต มีส่วนร่วม (Observer as Participant) ในพื้นที่ของการวิจัย ซึ่งเป็นการสังเกตการณ์ระยะสั้นเพื่อการสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถาม ด้วยการถ่ายภาพบันทึกเทป และ จดบันทึก ซึ่งดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2546-มิถุนายน 2546

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ของการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 61 คน รวม 76 คน และนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach พร้อมกับนำหนังสือราชการจากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการระหว่าง เดือน กรกฎาคม 2546 - กันยายน 2546

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาด้านเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมาออกเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1. ข้อมูลสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และข้อมูลการสังเกต (Observation) จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์ในลักษณะเชิงบรรยาย/ระดมความคิดสรุปของข้อมูลในเชิงปริมาณ โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงและความเป็นเหตุผลของข้อมูลที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ส่วนที่ 2. ข้อมูลแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับหาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป และ ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) ฐานนิยม (Mode) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาค่าระดับของการปฏิบัติในการประเมินการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. การคำนวณค่าสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis :MRA) เพื่อหาค่าของตัวแปรที่สำคัญ ได้แก่ บริบทของชุมชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กระบวนการบริหารจัดการ โครงการและกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ที่มีอิทธิพลหรือมีผลต่อความมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน

4. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) สำหรับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3 สรุปผลของการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาด้านเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พบว่า เป็นเพศหญิง อายุ ระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพ ทำนา และมีรายได้ต่อคนต่อปีอยู่ที่

ไม่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนในรูปแบบกลุ่มมาก่อน

2. การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาตำบลเมืองยาง กิ่งอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านบริบทหรือปัจจัยพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ สภาพที่ตั้งทาง

ภูมิศาสตร์ของชุมชน สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมและการรวมกลุ่ม/องค์กรในชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า สภาพที่ตั้งของชุมชนมีระยะทางห่างจากตัวจังหวัด 123 กิโลเมตร ถนนเป็นถนนลาดยางและถนนลูกรังที่ใช้ได้ดีเฉพาะฤดูแล้ง ส่วนสภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับภาคเกษตร (ทำนา) มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี 25,000 บาทต่อคนต่อปี (ข้อมูล งบฐ. ปี 2545) ลักษณะสังคม คล้ายคลึงและไม่แตกต่างทั้งทางด้านภาษา วัฒนธรรม ประเพณีกับหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีการรวมกลุ่ม/องค์กรในชุมชน อยู่ในระดับดี ซึ่งมีการรวมกลุ่มทั้งทางด้านอาชีพ สังคมและการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน พร้อมทั้งเคยมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนมาก่อนและจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินอยู่ระดับดี

องค์ประกอบที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้แก่ นโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน หลักการของโครงการกองทุนหมู่บ้านวิธีดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประชาชนได้บริหารเงินกองทุนและมีเงินทุนให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง และการศึกษายังพบว่าในบางหมู่บ้านไม่มีความพร้อม เพราะขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานซับซ้อน และการติดตามมีเพียงเจ้าหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาชุมชนกิ่งอำเภอ และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมีเกณฑ์การประเมินที่พอยอมรับได้

องค์ประกอบที่ 3 ด้านกระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ การติดตามสนับสนุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า เป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการและขั้นตอนตามที่โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด แต่จากการศึกษายังพบว่าการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่คณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ และติดประกาศไว้ที่บ้านของประธานกองทุนไม่มีที่ทำการกองทุน

กองทุนเป็นอันดับแรก สมาชิกส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนไม่ครบทั้ง 15 คนทำงานจริง ๆ เพียงแค่ 3-5 คน กรรมการบางคนไม่อยู่ถ้าไม่ไปทำงานที่อื่น และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเกณฑ์ของการประเมินอยู่ในระดับดี

องค์ประกอบที่ 4 ด้านกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดทำโครงการ การประกอบอาชีพ การส่งคืนเงินกู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า การจัดทำโครงการขอเงินกู้ของสมาชิกส่วนมากกรรมการกองทุนเป็นผู้เขียนให้ และการเข้าร่วมประชุมไม่พร้อมเพรียง แต่ส่วนใหญ่ก็เข้าร่วมประชุม มีสมาชิกประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่อื่น โครงการขอเงินกู้ส่วนมากเป็นอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงโค) แต่การศึกษาพบว่า ด้านระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้ 1 ปีสมาชิกที่ขอเงินไปเพื่อประกอบอาชีพในการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโค ไม่สามารถขายผลผลิตส่งคืนเงินกู้ได้ทันเวลาและจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินดี

องค์ประกอบที่ 5 ด้านผลผลิต ของการดำเนินงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและผลจากการบริหารจัดการเงินกู้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จำแนกเป็นกิจกรรม 13 กิจกรรม/อาชีพ ได้แก่ เลี้ยงโค-กระบือ เลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่) เลี้ยงปลา ทำนา ศ้าขาย ทอผ้าไหม ช่างซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทำขนมจีน และตัดเย็บเสื้อผ้า) และตู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน จากการศึกษาพบว่า ยอดผู้กู้ในบางหมู่บ้านมีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกกองทุน ซึ่งเกิดจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการชำระเงินกู้และการพิจารณาเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายเดิมในการกู้ครั้งใหม่ ซึ่งกิจกรรมที่มีผู้กู้เงินที่สามารถส่งคืนเงินได้เร็วคือ ตู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (ตำรวจพยาบาล,ทุนการศึกษา) ผลการศึกษายังพบอีกว่า ด้านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความร่วมมือในการจัดทำเอกสารบัญชีของกองทุนและ การประชุม และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของโครงการคิดเป็น ร้อยละ 60 ของสมาชิกทั้งหมดของกองทุน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีเกณฑ์การประเมินที่ต้องปรับปรุง

กองทุนเป็นอันดับแรก สมาชิกส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนไม่ครบทั้ง 15 คนทำงานจริง ๆ เพียงแค่ 3-5 คน กรรมการบางคนไม่อยู่บ้านไปทำงานที่อื่น และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเกณฑ์ของการประเมินอยู่ในระดับดี

องค์ประกอบที่ 4 ด้านกระบวนการบริหารจัดการเรณูของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดทำโครงการ การประกอบอาชีพ การส่งเสริมเงินกู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า การจัดทำโครงการของเงินของสมาชิกส่วนมากกรรมการกองทุนเป็นผู้เขียนให้ และการเข้าร่วมประชุมไม่พร้อมเพียงแต่ส่วนใหญ่ก็เข้าร่วมประชุม มีสมาชิกประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่อื่น โครงการของเงินส่วนมากเป็นอาชีพด้านการเกษตร (เลี้ยงโค) แต่การศึกษาพบว่า ด้านระยะเวลาในการส่งเสริมเงินกู้ 1 ปีสมาชิกที่ขอกู้ไปเพื่อประกอบอาชีพในการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยง โค ไม่สามารถขายผลผลิตส่งคืนเงินกู้ได้ทันเวลาและจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินดี

องค์ประกอบที่ 5 ด้านผลผลิต ของการดำเนินงานตาม โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและผลจากการบริหารจัดการเงินกู้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จำแนกเป็นกิจกรรม 13 กิจกรรม/อาชีพ ได้แก่ เลี้ยง โค-กระบือ เลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่) เลี้ยงปลา ทำนา ค้าขาย ทอผ้าไหม ช่างซ่อมรถยนต์/ไซค์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทำขนมจีน และตัดเย็บเสื้อผ้า) และตู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน จากการศึกษาพบว่า ยอดผู้กู้ในบางหมู่บ้านมีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกกองทุน ซึ่งเกิดจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการชำระเงินกู้และมีการพิจารณาเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายเดิมในการกู้ครั้งใหม่ ซึ่งกิจกรรมที่มีผู้เงินที่สามารถส่งคืนเงินได้เร็วคือ กู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (ค่ารักษาพยาบาล,ทุนการศึกษา) ผลการศึกษายังพบอีกว่า ด้านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความร่วมมือในการจัดทำเอกสารบัญชีของกองทุนและ การประชุม และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของโครงการคิดเป็น ร้อยละ 60 ของสมาชิกทั้งหมดของกองทุน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีเกณฑ์การประเมินที่ต้องปรับปรุง

กองทุนเป็นอันดับแรก สมาชิกส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนไม่ครบทั้ง 15 คนทำงานจริง ๆ เพียงแค่ 3-5 คน กรรมการบางคนไม่อยู่บ้านไปทำงานที่อื่น และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเกณฑ์ของการประเมินอยู่ในระดับดี

องค์ประกอบที่ 4 ด้านกระบวนการบริหารจัดการการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดทำโครงการ การประกอบอาชีพ การส่งคืนเงินกู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า การจัดทำโครงการขอเงินกู้ของสมาชิกส่วนมากกรรมการกองทุนเป็นผู้เขียนให้ และการเข้าร่วมประชุม ไม่พร้อมเพียงแต่ส่วนใหญ่ก็เข้าร่วมประชุม มีสมาชิกประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่ยื่นโครงการขอเงินกู้ส่วนมากเป็นอาชีพด้านกรเลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงโค) แต่การศึกษาพบว่า ด้านระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้ 1 ปีสมาชิกที่ขอกู้ไปเพื่อประกอบอาชีพในการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโค ไม่สามารถขายผลผลิตส่งคืนเงินกู้ได้ทันเวลาและจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเกณฑ์การประเมินดี

องค์ประกอบที่ 5 ด้านผลผลิต ของการดำเนินงานตาม โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและผลจากการบริหารจัดการการเงินกู้ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม สรุปผลการศึกษาได้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ จำนวนเป็นกิจกรรม 13 กิจกรรม/อาชีพ ได้แก่ เลี้ยงโค-กระบือ เลี้ยงสัตว์ปีก (ไก่) เลี้ยงปลา ทำนา ค้าขาย ทอผ้าไหม ช่างซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ อุตสาหกรรมในครัวเรือน (ทำขนมเงินและตัดเย็บเสื้อผ้า) และกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน จากการศึกษาพบว่า ยอดกู้ในบางหมู่บ้านมีจำนวนมากกว่าจำนวนสมาชิกกองทุน ซึ่งเกิดจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีการชำระเงินกู้และการพิจารณาเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายเดิมในการกู้ครั้งใหม่ ซึ่งกิจกรรมที่มีผู้กู้เงินที่สามารถส่งคืนเงินได้เร็วคือ กู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (เข้ารับการรักษาพยาบาล,ทุนการศึกษา) ผลการศึกษายังพบอีกว่า ด้านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความร่วมมือ ในการจัดทำเอกสารบัญชีของกองทุนและ การประชุม และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ได้ประกาศหรือติดตามวัตถุประสงค์ของโครงการคิดเป็น ร้อยละ 60 ของสมาชิกทั้งหมดของกองทุน จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามพบว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีเกณฑ์การประเมินที่ต้องปรับปรุง

3. ผลการศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ด้านการบริหารจัดการโครงการหรือกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาตามองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บริบทของชุมชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กระบวนการบริหารจัดการโครงการและกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ สรุปผลการศึกษาได้ว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการมากที่สุดคือโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนการศึกษากิจการบริหารจัดการเงินกู้ ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาตามองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ บริบทของชุมชน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กระบวนการบริหารจัดการโครงการและกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ มีองค์ประกอบที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการเงินกู้เป็นไปในทิศทางที่ดีมากที่สุดคือ กระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ และผลการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนองค์ประกอบที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพในทิศทางลบหรือส่งผลในทางที่ไม่ดีต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการเงินกู้คือกระบวนการบริหารจัดการโครงการและโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เข้าร่วมการจัดสนทนากลุ่ม และจากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างจากระบบสอบถาม ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านเหมาะแก่การทำเกษตร(ทำนา)เพียงอย่างเดียว ประเภทอาชีพที่ระบุไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ไม่เหมาะสมประกบกับความแตกต่างของหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านเล็กมีจำนวนครัวเรือนน้อย ควรสนับสนุนเงินทุนตามสภาพพื้นที่และจำนวนครัวเรือน เอกสาร หลักฐานและการบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน มีมากเกิน ไปคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการจัดทำ และมีจำนวนเกินไป ควรให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตาม โครงการและมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียงพร้อมทั้งชี้แจง ผลการดำเนินงานเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้งและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น การเข้าร่วมประชุมการติดตามตรวจสอบการทำงาน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติพร้อมทั้งเข้ารับการศึกษาอบรมเพิ่มในการบริหารจัดการเงินและปฏิบัติตามระเบียบ

กองทุนหมู่บ้านและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมายอย่างจริงจัง มีความซื่อสัตย์ เสียสละ สามัคคี อดทน ตรงต่อเวลา กล้าตัดสินใจมีความโปร่งใสในการทำงาน การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกด้วยความรวดเร็วและเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เช่น การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม รวมทั้งความสามารถในความเป็นไปได้ที่จะส่งเงินคืนกองทุน ควรจัดทำที่ทำการกองทุนให้ถาวร มีอุปกรณ์ในการดำเนินงานครบพร้อมที่จะบริการให้กับสมาชิกตลอดเวลา ควรมีการปรับปรุงระเบียบกองทุนหมู่บ้านให้มีความชัดเจนเหมาะสม กับหมู่บ้าน เช่น การคิดค่าธรรมเนียม ประเภทอาชีพและการจัดสรรผลกำไร ควรมีการติดตาม ตรวจสอบสมาชิกสมาชิกในการใช้เงินกู้ ควรจัดฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การเขียนโครงการให้กับสมาชิก และเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก ควรมีความยืดหยุ่นหรือผ่อนผัน และอนุโลมให้กับสมาชิกกรณีส่งคืนเงินกองทุนช้า

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะว่า ควรปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ยื่นขอกู้เงิน ควรส่งคืนเงินกู้ตามสัญญาเงินกู้ที่กำหนด ควรให้ความร่วมมือและเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง มีความสามัคคี ตรงต่อเวลา ควรเขียนโครงการให้ชัดเจนตามระเบียบที่กำหนดไว้ควรมีความเข้าใจในโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ควรมีความรู้ความชำนาญและภาคในอาชีพที่เสนอขอกู้เงิน ควรมีความรับผิดชอบในหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้าน ควรมีความพอใจในวงเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ และไม่ควรรวมหนี้ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินยืมแล้วอพยพไปทำงานที่อื่น

4 ยภิปรายผล

การศึกษาวิจัยประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาคำบลเมืองยาง ตำบลอำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านบริบทหรือปัจจัยพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคมและ การรวมกลุ่ม/องค์กรในชุมชนที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า ชุมชนที่ศึกษานั้นมีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ตั้งของหมู่บ้าน สภาพถนนที่ใช้ในการคมนาคม ขนส่งติดต่อระหว่างหมู่บ้าน อำเภอและตัวจังหวัดเป็นถนนลาดยาง และถนนลูกรังที่ใช้ได้ดีในฤดูแล้ง สภาพทางเศรษฐกิจการประกอบอาชีพซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นด้านการเกษตร (ทำนา) เพียงอย่างเดียว

แต่มีรายได้อยู่ในเกณฑ์ดี คือ 25,000 บาทต่อคนต่อปี สภาพทางด้านสังคมและการรวมกลุ่ม ขององค์กร ที่ชุมชนมีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน เช่น มีการรวมกลุ่ม/องค์กรชุมชน และเคยมีประสบการณ์ ใน การบริหารจัดการกองทุนมาก่อนทั้งทางด้านอาชีพ สังคมและการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ในชุมชนมี ประเพณี วัฒนธรรมตามแบบอย่างของชาวชนบทในภาคอีสานทั่วไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การ ศึกษาของกลุ่มลูกพระบาท (2545 : 2-4) เสง์ สิง โศทอง (2545 : 16-18) ที่ได้กล่าวถึงหมู่บ้านหรือ ชุมชนที่เคยมีประสบการณ์ สมาชิกชุมชนมีความศรัทธา และเคยบริหารจัดการกองทุนมาก่อน มี ความหลากหลายของกลุ่มกิจกรรมในชุมชน จะมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนให้มี ประสิทธิภาพได้

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้แก่ นโยบายของโครงการกองทุนหมู่บ้าน วัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน หลักการของ โครงการกองทุนหมู่บ้าน วิธีดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และการติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มีผลต่อกรรมมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการเงินกู้ยืมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการ ประเมินพบว่า ขั้นตอนกระบวนการวิเคราะห์ดำเนินงานซับซ้อนและขาดการติดตามอย่างถี่ถ้วน แต่ วิธีการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ก็ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ดำเนินการมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้แก่กรณีที่ประชาชน ได้บริหารเงินกองทุน และเป็นทุนสำหรับการประกอบอาชีพ และในการประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมีเกณฑ์การประเมินที่พอยอมรับได้และจากการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าที่ส่งผลต่อการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โครงการและการบริหารจัดการเงินกู้ยืมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน พบว่า วิธีการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีผลที่จะทำให้การมี ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้เป็นไปใน ทิศทางที่ดีและ ไม่ได้ ได้ ซึ่งหมายความว่า การบริหารจัดการ โครงการและเงินกู้ดังกล่าวถ้าหาก ผลการ ปฏิบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่เป็นไปตามแนวทางการ ดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแล้วสามารถทำให้โครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Poister อ้างจาก ประชัย เขียวสมบูรณ์ (2529: 42-43) Steer Katz Kahn Becken Gordon Backer และ Neuhauser อ้างจาก ภรณ์ มหามานนท์ (2529, ก.ช.ศ : 8-11, 98, 113-114) ที่ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพขององค์กรไว้ ว่า ขึ้นอยู่กับตัวป้อน (Input) ได้แก่ วัตถุประสงค์ เงิน คน และผลผลิตต้องการ โดยที่ต้นทุนอาศัยความ สามารถของบุคลากร องค์กร เครื่องอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมขององค์กรรวมถึงนโยบาย

การบริหารหรือการปฏิบัติที่อยู่ในองค์กร เช่นเดียวกันกับที่ สัมพันธ์ เศรษฐกิจ (2544 : 2-3) อนุชานาบุตร (2544 ข: 16-19) เสง สิงโตทอง (2545 ค: 18) สัตตา จุฑะกนกและประพันธ์ วรรณบรร (2545 : 39-41) ที่ได้กล่าวถึงควมมีประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของกลุ่ม องค์กรชุมชน ว่าขึ้นอยู่กับ การประชาสัมพันธ์โครงการและการฝึกอบรมเตรียมความพร้อม และปัจจัยนำเข้าที่เป็นส่วนประกอบของโครงการ เช่น คณะกรรมการบริหารกองทุน มีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และเป็นที่ศรัทธาของสมาชิก การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกและความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ของการดำเนินงาน

ดังนั้นในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน จึงสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแนวทาง วิธีการ รูปแบบของโครงการ จะต้องดำเนินการภายใต้ความรู้ ความเข้าใจของทั้งสองฝ่าย คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ ประสบผลสำเร็จตามนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

3. ด้านกระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ การติดตามสนับสนุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จากการประเมินพบว่า เป็นไปตามเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนตามที่โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด แต่จากการศึกษายังพบว่า ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และการติดตามสนับสนุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ขาดการมีส่วนร่วมหรือร่วมปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบทั้ง 15 คนทำงานจริงๆเพียงแค่ 3-5 คน ทว่าบางคนไม่อยู่บ้านไปทำ งานที่อื่น เช่นเดียวกันกับการพิจารณาอนุมัติเงินกู้สมาชิกที่ได้รับอนุมัติส่วนมากจะเป็นญาติพี่น้องของคณะกรรมการกองทุน เป็นอันดับแรก และ ไม่มีความพึงพอใจในวงเงินที่ได้รับอนุมัติ และในการประเมินจากการกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเกณฑ์ของการประเมินอยู่ในระดับดี และจากการศึกษาด้วยกรณีวิเคราะห์องค์ประกอบด้านกระบวนการ ของที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน พบว่า กระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน มีผลเป็นไปในทิศทางที่ไม่ดี กล่าวคือ การบริหารจัดการ โครงการและเงินกู้ดังกล่าว ถ้าหากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการดำเนินงานของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ การประชาสัมพันธ์

การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ การติดตามสนับสนุนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการกองทุนหมู่บ้านแล้วสามารถทำให้โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ซึ่งสอดคล้องกับ อูทัย หิรัญโค (อ้างจาก อังรี ฟาโยล์ ออร์เดเวย์ กุลติกและอูริค, 2525 : 6-9) ประชุม รอคปรเสวีรัฐ (2535 : 48-49) ภัทรานันท์ คัทพ์พันธ์ (2542 : 49-50) เขษรพงศ์ นีสุวรรณ (2542 : 73) และชุติมา วาวิฑูทธิสารกุล (2542 : 108-109) ที่ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารโครงการ ไว้ว่า การบริหารโครงการประกอบด้วย การวางแผน การจัดรูปองค์กร การประสานงาน การมอบหมายหน้าที่ และการปฏิบัติหน้าที่ การตรวจสอบ รายงานผลการดำเนินงานและการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะในการบริหารซึ่งในแต่ละขั้นตอนที่กล่าวมานั้นมีความสำคัญและสัมพันธ์กันอย่างเป็นลูกโซ่และเป็นระบบ จะละเลยส่วนใดส่วนหนึ่ง ไปไม่ได้ และมีความสอดคล้องกับลิตี โกศยานนท์และวรวรรณ สุภจรรยา (2529 : บทคัดย่อ) กองวิชัยและประเมียบผล กรมการพัฒนาชุมชน (2531.บทคัดย่อ, 2541 : บทคัดย่อ) สุรวี แสงสว่าง (2540 : บทคัดย่อ) วุฒิเกศ เทวกุล และคณะ (2541 : 135-136) จาตุรงค์ บุนยรัตน์สุทร (2544.ก,ข,ค : 191-196) กนกศักดิ์ แก้วเทพ (2544 : 131) อภิญญา เวชชชัย (2544. ก,ข,ค,ง,จ : 77,55,81,89,82) ปรีดี โชติช่วง (2544. ก : 3) แห่งสิงโตทอง (2544. 16-18) สัมพันธ์ เตชะอธิก (2544 : 2-3) อนเนก นาคะบุตร (2544 ข : 16-19) ถัดมา จุฑะกนกและประพันธ์ วรณบวร (2545 : 39-41) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีประสิทธิภาพของการบริหารโครงการ ขึ้นอยู่กับส่วนประกอบของโครงการเช่นกัน ได้แก่ ผู้นำ คณะกรรมการกลุ่มหรือองค์กร การสร้างเครือข่าย การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การมีประสบการณ์หรือความพร้อมของกลุ่ม การมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมเพิ่มทักษะ การติดตามประเมิน โครงการที่เป็นระบบและสม่ำเสมอมีความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ โครงการนั้นหมายความว่า กระบวนการดำเนินงานบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ถ้าหากมีการสนับสนุนส่งเสริม และการปฏิบัติที่เป็นไปตามแนวทางการจัดการ รูปแบบของการบริหารโครงการตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นแล้ว สามารถส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4. ด้านกระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดทำโครงการ การประกอบอาชีพ การส่งคืนเงินกู้และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามโครงการ ที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสรุปได้จากข้อมูลภาคสนาม พบว่าการจัดตั้งโครงการส่วนใหญ่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นผู้จัดทำ และการเข้าร่วมประชุมสมาชิกกองทุนไม่มีความพร้อมเพียง การประกอบอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพทางด้านเกษตรเลี้ยงสัตว์

(เลี้ยงโค) และ ผลการศึกษาพบว่า การส่งคืนเงินกู้มีระยะเวลาในการส่งคืนเงินกู้เร็วเกินไป ไม่สามารถส่งคืนเงินกู้ได้ทันตามกำหนดในสัญญาและในการประเมินจากการกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเกณฑ์การประเมินดี และจากการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเงินกู้ ยังพบว่า กระบวนการบริหารจัดการเงินกู้ กระบวนการบริหารจัดการโครงการกองทุนหมู่บ้านและการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีผลการวิเคราะห์ที่เป็นไปในทิศทางที่ดีและไม่ดีของกรณีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน กล่าวคือ ในการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านถ้าหากว่าไม่ปฏิบัติตามแนวทางของการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ได้กำหนดไว้แล้วสามารถทำให้การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประสบผลสำเร็จและประสบความสำเร็จได้ซึ่งสอดคล้องกับ อนันท์ นวตะบุตร (2544 : 16) ประพันธ์ วรณบวร (2544 : 3) ปรีดี โชติช่วง (2544, ช.ค : 3) สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป.) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดวันเวลาการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในการส่งคืนเงินกู้และการติดขัดราคาดอกเบี้ยหรือเงื่อนไขของการกู้ยืมเงินของคณะกรรมการบริหารกลุ่มไว้อย่างชัดเจนจะทำให้สมาชิกสามารถปฏิบัติตามได้และเป็นไปตามที่คณะกรรมการบริหารกำหนด และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ลลิต โกศลยานนท์และวรารมณ ศุภจรรยา (2529 : บทคัดย่อ) เพลินพิศ สัตย์สงวน (2534 : 98) รัชชา อุดตระภูษ (2537 ก.ช : บทคัดย่อ) จาตุรงค์ บุญบริตนุสุนทร (2544 ก : 184-185) ชิตติยา กรรณสูต (2544 : 161-162) และ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545 : 36-38) ที่ได้ศึกษาและสรุปไว้ว่า การกำหนดระเบียบเงินกู้ไว้อย่างชัดเจน หรือสมาชิกมีความรับผิดชอบในการส่งคืนเงินกู้ มีประสิทธิภาพในอาชีพที่ดำเนินการตามกิจกรรมของโครงการ และการประพฤติดนของสมาชิกที่ดีจะทำให้การดำเนินงานของโครงการหรือกองทุนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

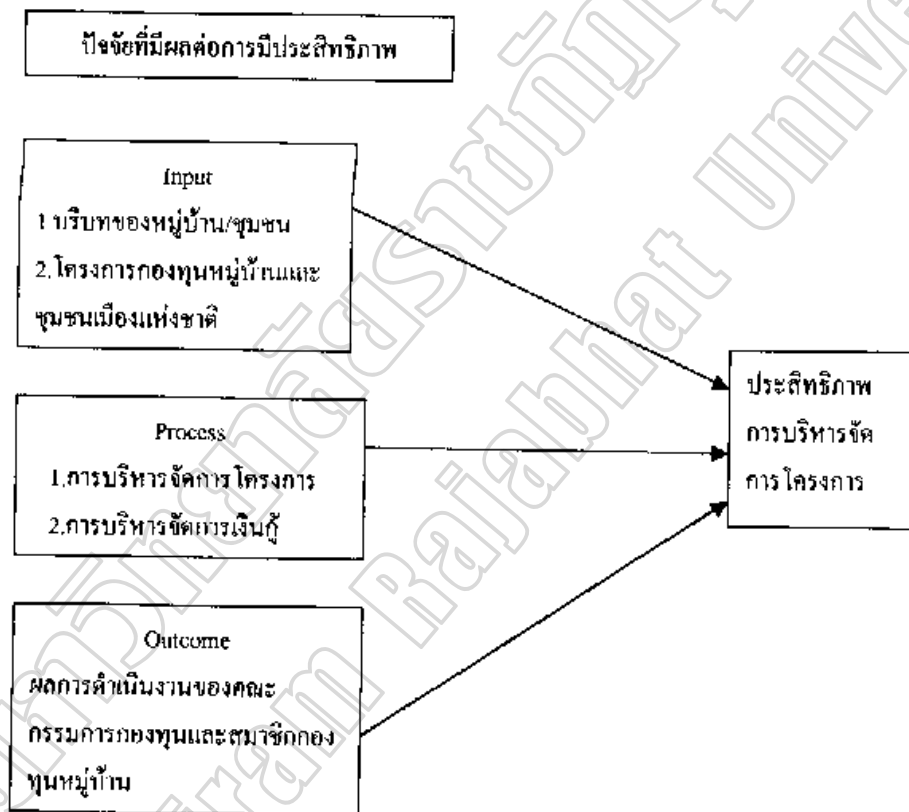
กล่าวโดยสรุปได้ว่า การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านถ้าไม่มีการปฏิบัติและไม่เป็นไปตามแนวทาง วิธีการ รูปแบบของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแล้วสามารถส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเงินกู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

5. ด้านผลผลิตของการดำเนินงานตาม โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและผลจากการบริหารจัดการเงินกู้ ที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งผลการศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกกองทุน ไปดำเนินการตามกิจกรรมที่ขอกู้เงินกองทุนซึ่งส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์ ทำนา จากการศึกษา พบว่ามีสมาชิกได้รับเงินกู้มีจำนวนมากว่าสมาชิกทั้งหมด เพราะมีการส่งคืนเงินกู้ และได้รับการพิจารณาอนุมัติในรอบใหม่อีกครั้ง ประเภทกิจกรรมที่สามารถส่งคืนเงินกู้ได้เร็วคือ ผู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน

ปัญหาที่พบส่วนมาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขาดความร่วมมือในการจัดทำเอกสารบัญชีของกองทุน ไม่มีการประชุม และไม่มีการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างจริงจัง และในการประเมินจากการกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีการปฏิบัติน้อยและมีเกณฑ์การประเมินที่ต้องปรับปรุง และ จากการศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลต่อการมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ โครงการและเงินกู้ ยังพบว่า ผลการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและผลจากการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิก มีผลเป็นไปในทิศทางที่ดีของการมีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน นั้นย่อมแสดงว่า การดำเนินงานต้องมีความต่อเนื่องกันมาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ การเตรียมความพร้อมของชุมชน การดำเนินงานตามขั้นตอนวิธีการของโครงการ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนซึ่งผลของการศึกษาดังกล่าวข้างต้นมีความสอดคล้องกับ กลุ่มลูกพระพาย (2545 : 2-4) ฝรั่ง สิง ไททอง (2545 : 16-18) อนนท นาตะบุตร (2544 : 16-19) สัมพันธ์ เตชะอธิก (2544 : 16) สัตตา จุฑะกนกและประพันธ์ วรรณบวร (2545 : 39-41) ลีลี โกศกยานนท์และวรรณรณ ศุภจรรยา (2529 ก.ช : บทคัดย่อ) สำนักบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป) สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2545 : 36-38) ปรีชา อุยตระกูล (2537 : บทคัดย่อ) ชัดติยา กรวรรณสุด (2544 : 161-162) และเพลินพิศ สัตย์สงวน (2534 : 98) ที่ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการเงินกู้ของคณะกรรมการบริหารกองทุนในรูปแบบของกลุ่ม ว่า ความเข้มแข็งและการประสบความสำเร็จของการบริหารงานในลักษณะของกลุ่มดังกล่าว ความมีประสิทธิภพนั้นต้องประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อมของคนในชุมชน มีการจัดประชุมสมาชิกอย่างต่อเนื่อง และเป็นประจำ พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการดำเนินงานอย่าง

ส่วนเสมอ มีการติดตามประเมินผล และสรุปผลพร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน และคนในชุมชนมีส่วนร่วม การประกอบอาชีพที่เป็นกิจกรรมพื้นฐานการผลิต และเป็นความต้องการของคนในชุมชน มีความรับผิดชอบและการประพฤติปฏิบัติตนดี มีความซื่อสัตย์ สุจริตของคนในชุมชน

ผลการศึกษา วิจัยการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้าน การมีศึกษาตำบลเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ได้วิวัฒนาการของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ผลการศึกษาจากการใช้แบบการประเมิน แบบ CIPP Model ของการบริหารจัดการ โครงการ ได้ตั้งแผนภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงผลการศึกษา รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model

สรุปได้ว่า กระบวนการทั้งหมดที่กล่าวถึงการบริหารจัดการ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ จะมีประสิทธิภาพหรือบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้หรือไม่นั้น จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยการนำเอาแนวทาง รูปแบบ วิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารกลุ่ม องค์กรซึ่งจะละเลยส่วนหนึ่งส่วนใด ในองค์ประกอบของโครงการ ไม่ได้ ต้องมีการสนับสนุน ส่งเสริมและเสริมสร้างอย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จและสามารถขจัดปัญหาความยากจนของคนในชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างแท้จริง

5. ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านควรสร้างความเข้าใจ และ มีความรู้ในกระบวนการของการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ครบทุกขั้นตอน เช่น นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย

1.2 การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรดำเนินการตามหลักประชาธิปไตย และอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง พร้อมทั้งเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง

1.3 การดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านควรมีการสร้างจิตสำนึก และความหวงแหนในเงินกองทุนที่ได้รับการอุดหนุนและจัดสรรมา

1.4 รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

1.5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรประสานความร่วมมือในการที่จะพัฒนาให้กองทุนหมู่บ้านประสบผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการและมีความยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยศึกษาถึงพฤติกรรมก่อนและหลังการได้รับการจัดสรรเงินทุนและเข้าร่วมโครงการ

2.2 ควรศึกษารูปแบบ วิธีการและแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการกองทุนและเงินทุนของกลุ่ม โดยการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน

2.3 ควรศึกษาถึงรูปแบบ วิธีการและแนวทางการจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม เพื่อการสร้างสวัสดิการ และความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน